

“Quan falla l'educació, falla el cor d'una cultura”

En Toni Sala acaba de publicar *Persecució*, una novel·la sobre el mal. Foto: Almudena Montaña

ALMUDENA MONTAÑO INDIA

Quedo amb en Toni Sala (Sant Feliu de Guíxols, 1969) l'endemà de tornar d'un intens viatge al Zagreb, on ha presentat la traducció en croat del seu llibre *Els Nois* (2014). Ràpidament ha de canviar de xip, perquè ara el que toca a casa és promocionar la seva darrera novel·la, *Persecució* (L'Altra Editorial), un llibre fascinant sobre l'univers del mal i l'assassinat... És una història que parteix d'uns fets reals, que algú li va explicar fa uns anys. Toni Sala ha tornat al seu poble natal, Sant Feliu de Guíxols, després de prop de vint anys instal·lat a Pineda, on feia de professor d'institut, però continua vinculat al Maresme amb la direcció de diversos clubs de lectura.

El protagonista de *Persecució*, l'Albert Jordi, és un assassí que, després d'un any de relació amb la seva parella, li explica que va matar la seva dona i que va passar per la presó. Ha estat difícil posar-se en la pell d'un assassí? Sempre és molt difícil posar-se en la pell de personatges negatius, amb els quals no voldries saber-hi res. Tens la sensació d'estar remenant merda quan estàs escrivint sobre individus moralment abjectes. Ho he aconseguit a través de la raó... Ser capaç de raonar com ho faria un assassí, de manera molt freda, molt racional, sense sentiments.

Els fets de *Persecució* comencen a la Barcelona de l'agost del 2017, coincidint amb l'atemptat terrorista a La Rambla. Per què tria aquesta època i ubicació? Perquè és el que conec. L'atemptat de les Rambles té molt de pes en el llibre; quan va succeir jo ja l'havia començat i vaig trobar que era un bon argument. El tema és

el mal, l'atracció pel mal i la violència, i actualment estem en una societat molt violenta.

Acaben de traduir *Els Nois* en croat, però anteriorment el van traduir als Estats Units amb molta bona crítica entre els lectors nord-americans.

Sí, he anat tres vegades als Estats Units a fer conferències sobre *Els Nois* i l'obra ha tingut molta bona acollida. Però, de tots els llibres que he escrit, el que ha tingut més èxit a Catalunya ha estat el llibre *Petita crònica d'un professor a secundària*.

I s'ha convertit en una obra de referència! Per què creu que ha tingut tant d'èxit?

Se n'han fet 14 edicions, i probablement es reeditarà en castellà. Tracta del món de l'ensenyament, que conec bé, però crec que l'èxit es deu al fet que vaig ser capaç de posar bé amb paraules aquest tema. Jo vaig estudiar Filologia, vaig passar unes oposicions i vaig ser professor de secundària prop de 15 anys... Ho he anat deixant a poc a poc perquè demana molta implicació. Aquest any imparteixo

un trimestre de literatura catalana a la Universitat Pompeu Fabra. A mi m'agrada molt la docència i fer aquest trimestre a la universitat em permet el contacte amb joves, que és una cosa molt enriquidora.

El llibre el va escriure l'any 2001. Com ha canviat l'ensenyament des de llavors?

Ara ja ningú s'enganya, tothom reconeix que l'ensenyament està fet un desastre, tenim un problema amb els instituts i amb la manera de plantejar l'educació. Però no és un problema només de Catalunya, és un problema d'Occident i, en part, explica per què estem com estem i per què puja el feixisme, tot va lligat. Quan falla l'educació, falla el cor d'una cultura. Els grecs tenien molt clar que l'educació és essencial, perquè és allò que deixes als fills, és la teva fe al futur.

Què falla exactament?

Falla que s'ha perdut el nord i s'ha venut l'ensenyament; ara si vols tenir un bon ensenyament has de pagar molts diners. El fet de estudiar és, cada vegada més, un problema per a la gent, quan hauria d'estar

garantit. Les condicions de l'ensenyament públic s'han anat degradant d'una manera espantosa.

Què és el més dur de ser professor d'institut?

Que enlloc de fer de professor fas d'assistent social. El problema no són els alumnes, sinó qui decideix de quina manera aquests alumnes tenen dret a comportar-se. Els manes el que et demanen precisament és una mica de seriositat, tenen més sentit comú ells que molts pares o els pedagogs que decideixen com ha de ser l'ensenyament... Les millors persones que hi havia dins dels instituts han marxat quan han pogut.

És un problema polític?

Els polítics no creuen en la cultura, és una nosa, un problema. Canvien continuament els plans perquè l'ensenyament no importa, el que importa és la política. Cada vegada que arriba un polític nou ho canvia tot i, és clar, per als pobres professors és dramàtic i han de perdre tres anys mirant d'entendre com funciona el nou sistema... Perquè després vingui un nou polític i ho torni a canviar tot!

Hi haurà la part positiva. Què és el més gratificant de fer de professor?

Evidentment els alumnes, perquè tenen una edat molt bonica i encara no els han domesticat. Són bones persones, encara no són cínic. Arriba un moment a la vida que ens tornem cínic perquè veiem el cinisme del món i ens rendim davant d'ell.

Des del 2014 forma part del projecte De Capçalera, que potencia el vincle entre els escriptors catalans i les biblioteques públiques de Catalunya. Què fa exactament?

Aquesta és una idea molt brillant que va tenir la Carme Fenoll quan era la cap del Servei de Biblioteques de la Generalitat. Jo sóc "l'escriptor de capçalera" del meu poble, Sant Feliu de Guíxols, i aju-

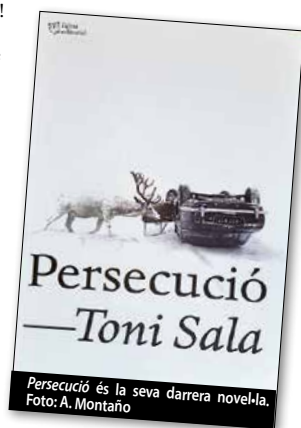
do al bibliotecari i l'aconsello quan m'ho demana. A canvi, cada any em contracta per fer una conferència o un club de lectura.

Els club de lectura són molt importants per a la cultura.

Bàsicament és la meua feina actual. Un cop al mes en faig a Pineda, Palafròs, Sant Feliu de Guíxols, Mataró, Cabrera i Tiana. Els proposo un llibre per llegir i el comentem. És gratis i obert a tothom. En els darrers anys ja no trio llibres a l'atzar sinó que ho plantejo gairebé com un curs. Aquest any, per exemple, estem llegint autors jueus.

Ha rebut diversos premis literaris. De quin se sent més orgullós?

Potser el més interessant per a mi ha estat el Premi Nacional, que me'l van concedir per *Rodalia* quan jo era relativament jove, amb 35 anys, i em va animar molt a continuar escrivint. És important que el reconeixement te'l donin quan ets jove i no quan estàs a punt de morir-te... Perquè llavors, per què el vols?

Persecució és la seva darrera novel·la. Foto: A. Montaña

Té en ment com serà el seu proper llibre? M'agradaria fer una cosa més lluminosa, escriure un llibre d'humor. ■

Sala dirigeix sis Club de Lectura. Foto: A. Montaña

Durant una lectura en públic. Foto: A. Montaña